

Göteborgarna & delningsekonomin

En enkätundersökning om attityder till, kännedom om
och deltagande i den lokala delningsekonomin

Tack

Stort tack till alla de göteborgare som avsatt tid och besvarat enkäten, era svar är betydelsefulla och ger oss viktig information.

Tack till Karlstad kommun för inspiration och feedback och tack till de forskare som under framtagandet av enkäten gett oss inspel: Magnus Roos och Niklas Sörum vid Göteborgs universitet, Divia Jimenez Encarnacion doktorand på Chalmers Tekniska Högskola och Oksana Mont vid Lunds universitet.

Sharing City Göteborg

Undersökningen genomfördes våren 2021 och har finansierats av medel via testbädd Sharing City Göteborg, som samordnas av förvaltningen konsument- och medborgarservice, Göteborgs Stad.

Testbädden Sharing City Göteborg är en av fyra testbäddar som ingår i Sharing Cities Sweden som är ett nationellt program för delningsekonomi i städer. Programmet har som ambition att sätta Sverige på kartan som ett land som aktivt, och med ett kritiskt förhållningssätt, utforskar delningsekonomin roll för hållbara städer och ytterst Agenda 2030. I programmet under 2018-2021 ingår fyra testbäddar: Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå.

Testbädd Sharing City Göteborg består av 15 partners som inom testbädden arbetat, både enskilt och i olika konstellationer, med att utveckla och testa tjänster och koncept för att samnyta produkter och ytor.

Mer om Sharing Cities Sweden på: www.sharingcities.se

Sharing
Cities
Sweden

Med stöd från

VINNOVA
Sveriges Innovationsmyndighet

Energimyndigheten

FORMAS

Strategiska
innovations-
program

Kontakt:

Konsument- och medborgarservice, Göteborgs Stad

hallbarkonsumtion@kom.goteborg.se

Önskar du ta del av undersökningens rådata, kontakta konsument- och medborgarservice.

Författare av denna rapport:

Emma Öhrwall, processledare Sharing City Göteborg,

konsument- och medborgarservice, Göteborgs Stad

Innehåll

Sammanfattning	5
Hållbar konsumtion	5
Delningstjänster	5
Slutsats	6
1 Bakgrund, syfte och metod	7
Syfte	7
Metod	7
Respondenter	7
Representation och viktning	7
2 Resultat	8
Göteborgares inställning till konsumtion och underutnyttjade resurser	8
Göteborgares inställning till att minska sin konsumtion.....	10
Introduktion till delningsekonomi i Göteborg	12
Vad tänker göteborgare på när de hör ordet "delningsekonomi"?..	13
Vilken grad av mellanmänsklig tillit har respondenterna?	13
Vilka är de vanligaste skälen till att göteborgare använder delningstjänster?	14
Vilka och hur deltar göteborgare i delningsekonomin?	16
Vilka faktorer skulle få göteborgare att använda (mer) delningstjänster?	18
Vilken kännedom har göteborgare om lokala delningstjänster?.....	20
Hur skulle göteborgare vilja få information om delningstjänster? ...	21
Vilka göteborgare är mest positiva och aktiva i delningsekonomi?	22
Vilka göteborgare är mest negativa och vill inte delta i delningsekonomi?	22
3 Referenser	23

Sammanfattning

Delningsekonomin blir allt mer etablerad och där Göteborg är känt för att ha en utvecklad lokal delningsekonomi. Här finns flera medborgardrivna initiativ så som gratisbutiker, cykelkök, Leksaksbiblioteket, bytesgrupper och solidariska kylskåp med flera. Även kommunen har initierat satsningar så som Fixotek.

Förvaltningen konsument- och medborgarservice vars uppdrag är att främja hållbar konsumtion har de senaste åren sett delningsekonomi som ett viktigt verktyg och gör regelbundet marknadsundersökningar. Detta för att få ökad förståelse och kunskap om göteborgarnas attityder, kännedom och deltagande. Under våren 2021 fick över 960 personer boendes i Göteborg svara på en enkät om hållbar konsumtion och delningsekonomi och resultaten redovisas i denna rapport.

Hållbar konsumtion

Undersökningen visar att nästan 9 av 10 göteborgare är positiva till att minska sin konsumtion de kommande fem åren och 3 av 10 respondenter anser att de har för många saker idag som de inte använder så ofta, dessa saker är framförallt kläder och köksutrustning. Det är framförallt de med eftergymnasial utbildning som tenderar i högre utsträckning anse att de har för många saker, detsamma gäller för kvinnor.

Undersökningen visade också att de flesta göteborgare idag praktiserar hållbar konsumtion på flera sätt bland annat svarar 7 av 10 göteborgare att de skänker bort det de inte vill ha. Majoriteten av göteborgare är positiva till: reparation, hyra något från ett företag, köpa och sälja second-hand/begagnat och låna/låna ut något till en privatperson.

Däremot är det få som byter kläder med andra eller hyr/hyr ut saker till andra privatpersoner via en digital plattform eller app.

Delningstjänster

De tre vanligaste skälen till att göteborgare använder delningsekonomi är i följande ordning: bra för miljön (63%), spara pengar (51%) och att det är praktiskt (36%). Något som är anmärkningsvärt då ”spara pengar” vanligtvis är det främsta motivet i andra nationella och internationella undersökningar. Dock kan vi se att för de hushåll som har lägre än 10 000 kr eller 10–20 000 kr i inkomst efter skatt främst drivs av att ”spara pengar” tätt följt av att det är bra för miljön.

Det som skulle få fler göteborgare att använda (mer) delningstjänster är framförallt att det finns tjänster nära där de bor och handlar och att de har mer kunskap om det samt att det är tydligt vad och när saker finns tillgängligt. Dock finns det en grupp av göteborgare som är negativt inställda till att använda delningstjänster och de är nästan 1 av 10 göteborgare. Sannolikt tillhör dem den lägsta eller högsta hushållsinkomstgruppen och är äldre män.

Trots att Göteborg har ett stort lokalt utbud av delningstjänster och verksamheter visar det sig att få har kännedom om flera av dem. Styr & Ställ, den kommunala tjänsten för hyrcyklar, känner många till (75%) men det är endast ungefär var femte person som känner till: Fritidsbanken, Leksaksbiblioteket, Fixoteket och Cykelkök. Ännu färre känner till exempel som gratisbutik, Smarta Kartan och att Naturkompaniet hyr ut tält. 15% av respondenterna uppger att de inte hört talas om några delningstjänster och denna typperson är sannolikt man med enbart grundskoleutbildning eller motsvarande, har en lägre hushållsinkomst och är 65 år eller äldre.

På frågan om hur göteborgarna skulle föredra att få information så svarar drygt 4 av 10 göteborgare via mail. Nästan 3 av 10 göteborgare fördrar även kanaler som: sociala medier, brevlådan, annonser på stan spårvagn etc., internet och en app. Det finns några större skillnader vad gäller åldersgrupper där fler i den yngsta åldersgruppen (18-29 år) föredrar annonser på stan och sociala medier. Däremot oavsett ålder föredrar flest ”via mail” och ”brevlådan”.

Slutsats

Resultaten från undersökningen visar att de flesta göteborgare är positivt inställda till att minska sin konsumtion de kommande fem åren och uppger att de idag praktiserar hållbar konsumtion genom att skänka bort saker och prenumerera på streamingtjänster med mera. De är också positiva till att reparera, hyra saker (från företag), köpa/sälja secondhand och låna/låna ut saker till en privatperson. Var tredje göteborgare anser att de har för många saker som inte används så ofta och detta kan tolkas som en viss konsumtionströtthet. Resultatet visar på att förutsättningarna för ökad delningsekonomi i Göteborg är goda.

Forskning framhåller att delningsekonomi åtminstone potentiellt sett kan bidra till såväl miljömässig som social och ekonomisk hållbarhet. Detta speglas även i respondenternas egna argument för att använda delningstjänster. Göteborgarnas skäl till att delta i delningsekonomi är främst av ekologiska och ekonomiska skäl med viss skillnad för de hushåll med lägst inkomst som främst drivs av ekonomiska motiv. Därmed finns också förutsättningar för en bred samverkan mellan olika samhällsaktörer för att främja utvecklingen av delningsekonomi.

Enkätresultaten visar att majoriteten av respondenterna är öppna och positiva till delningsekonomi dock behöver inte en positiv inställning per automatik innebära att de deltar och använder delningstjänster. Två utmärkande faktorer för att göteborgarna skulle använda (mer) delningstjänster är att det lokala utbudet behöver finnas nära i göteborgarnas vardag och att de önskar mer kunskap om delningstjänster.

1 Bakgrund, syfte och metod

Syfte

Syftet med marknadsundersökningen är att: få ökad förståelse och kunskap kring boende i Göteborgs Stad och deras kännedom om, attityder till och deltagande i den lokala delningsekonomin. Därutöver är undersökningen också ett underlag för att initiativtagare till delningstjänster och delningsverksamheter ska kunna skapa bättre tjänster som är grundade i användarnas behov.

Metod

Undersökningen är genomförd under våren 2021 av Institutet för kvalitetsindikatorer (Indikator).

Datainsamlingen genomfördes med en webbenkät till vilken respondenterna fick en inbjudan att delta via post. På inbjudan fanns information om undersökningens syfte, respondentens betydelse för undersökningen, frivillighet att delta samt länk och inloggningsuppgifter. Om respondenterna inte svarade så skickades det två påminnelser via sms. En tredje riktad påminnelse genomfördes till de grupper som var underrepresenterade i relation till kön och stadsområde. Svarsfrekvensen landade på 34,5 procent (2 800 utskickade enkäter, 28 kända bortfall, 961 besvarade). Den höga svarsfrekvensen kan tolkas som att det finns ett stort intresse av undersökningens ämne.

Respondenter

Målgruppen bestod av personer i åldern 18–96 år boende i Göteborg. I syfte att säkerställa representativitet i relation till stadsdel genomfördes ett stratifierat urval av 700 slumpmässigt utvalda personer vardera från stadsområdena Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen.

Representation och viktning

En bortfallsanalys genomfördes för att undersöka graden av representativitet i undersökningen. Denna analys gjordes med hjälp av befolkningsdata från SCB (18+ år) för december 2020. Med hänsyn till stadsområde och kön går det att konstatera att det råder en överrepresentation av framförallt män (+5,4%) och kvinnor (+2%) från Sydväst medan det råder en underrepresentation av män (-4,9%) och kvinnor (-1,2%) i stadsområde Centrum.

En mer utförlig bortfallsanalys har gjorts i den Tekniska rapporten som även innefattar variabeln ålder. Bortfallsanalysen visar att det även finns en överrepresentation av äldre i undersökningen i relation till befolkningen samt en underrepresentation av yngre.

I syfte att balansera upp för dessa snedvridningar så har resultatet viktats.

2 Resultat

Nedan visas och kommenteras resultaten av de frågor som respondenterna fick svara på. Resultaten är i stor utsträckning i linje med andra undersökningar som gjorts i Malmö och Karlstad.

Göteborgares inställning till konsumtion och underutnyttjade resurser

Vi vet att konsumtionen ser olika ut i olika grupper i samhället och att skillnader främst styrs av disponibel inkomst och livsstilsval. Låginkomsttagare såsom studenter och arbetslösa konsumerar exempelvis generellt sett mycket mindre än höginkomsttagare. Vi frågade därför göteborgarna ”Generellt sett, tycker du att du har för många saker eller för få?”. Majoriteten (59%) av respondenterna anser sig ha en lagom mängd saker och en tredjedel (34 %) anser att de har för många saker. Endast 3 procent anser de har för få saker.

Av de som svarade att de har för många saker så är den främsta anledningen till att de fortfarande har kvar sakerna ”att de kanske kan komma till användning”.

Det finns ett tydligt mönster kopplat till kön, där kvinnor anser att de har för många saker jämfört med män. Vi kan även se ett mönster kring utbildningsnivå där de med eftergymnasial utbildning tenderar i signifikant högre utsträckning än övriga grupper anse att de har för många saker. Dessutom finns det ytterligare ett mönster kopplat till hushållets inkomst där låginkomsttagare tenderar i lägre utsträckning uppleva att de har för många saker.

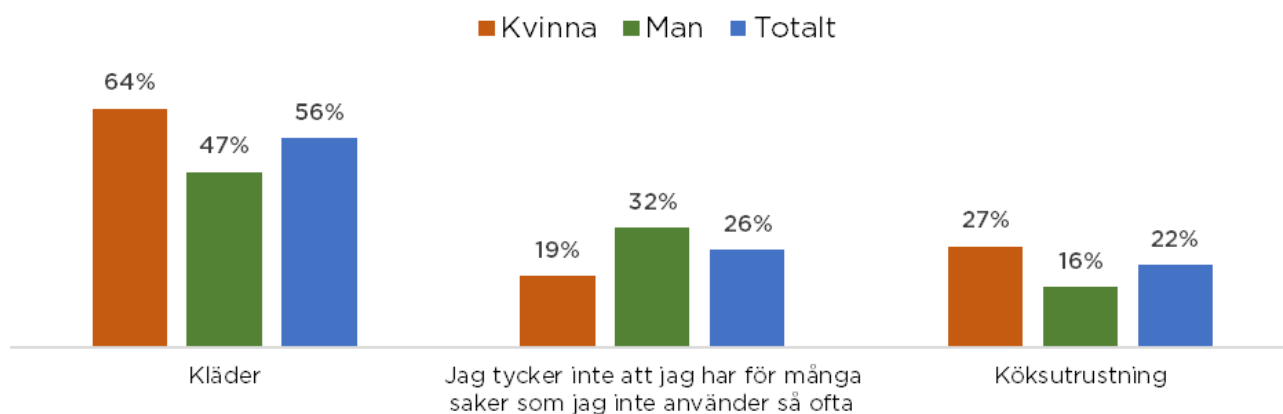
Generellt sett, tycker du att du har för många saker eller för få?

■ Lagom ■ För många ■ För få ■ Vet ej

För att ta reda på om det fanns några specifika produkter som respondenterna ansåg de har för mycket av ställde vi frågan ”Enligt din uppfattning; inom vilka områden har du för många saker som du inte använder så ofta?”. Här kunde respondenterna välja flera svarsalternativ: kläder, köksutrustning, barnsaker, elektronik (utöver köksutrustning), fritidsutrustning, möbler och inredning, verktyg och jag tycker inte att jag har för många saker som jag inte använder så ofta. Diagrammet nedan visar att främst kläder och köksutrustning är de konsumtionsområde som flest upplever de har för mycket av. 26% svarade att de inte anser sig ha för många produkter som de inte använder så ofta.

De tre vanligaste svaren på frågan: Enligt din uppfattning; inom vilka områden har du för många saker som du inte använder så ofta?

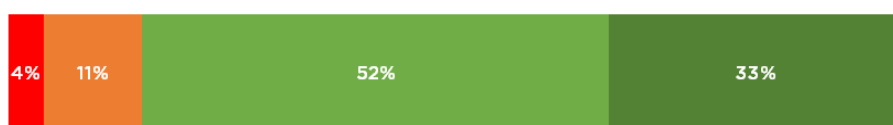

Göteborgares inställning till att minska sin konsumtion

Vi ställde även en fråga kring göteborgarnas spontana inställning till att minska sin konsumtion inom de kommande fem åren. Där nästan 9 av 10 göteborgare är ganska eller mycket positiva till att minska sin konsumtion. Personer med högre utbildning är signifikant mer positiva till att minska sin konsumtion. Kvinnor är också något signifikant mer positiva än män.

Vad är din spontana inställning till att minska din konsumtion inom de kommande fem åren?

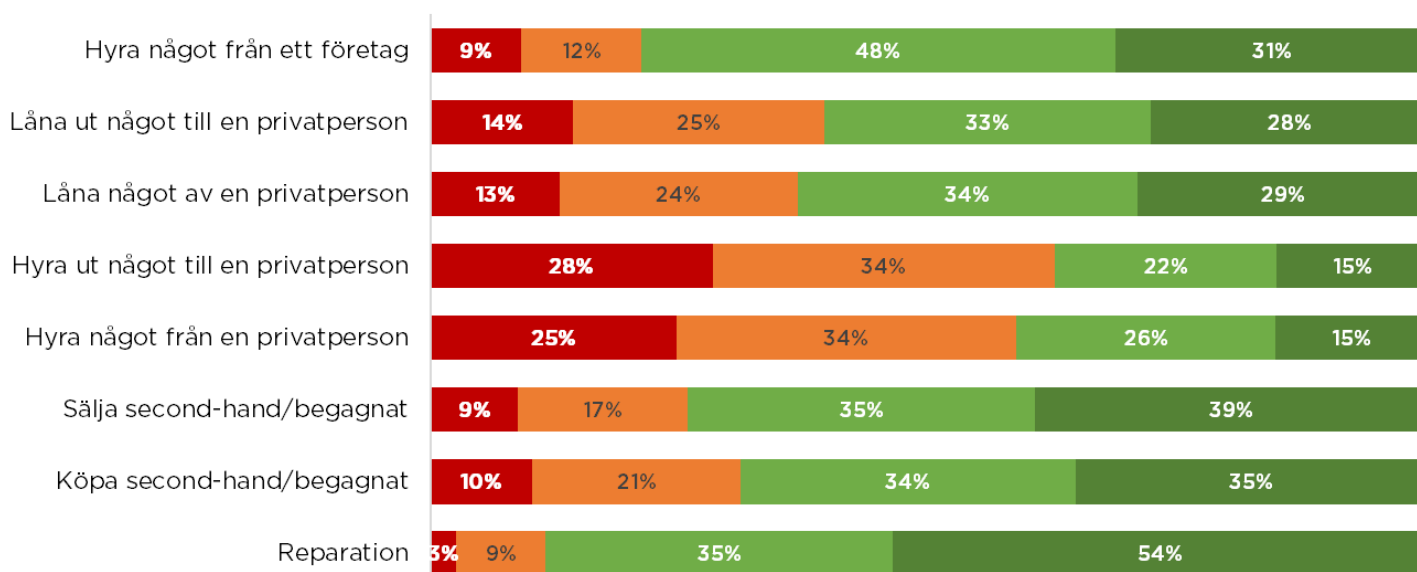
■ Mycket negativ ■ Ganska negativ ■ Ganska positiv ■ Mycket positiv

För att få bättre kunskap om göteborgarnas inställning till specifika aktiviteter som skulle kunna inkluderas i en mer hållbar konsumtion så fick respondenterna svara i vilken grad de var positiva eller negativa till åtta olika aktiviteter.

Vad är din spontana inställning till att minska din konsumtion inom de kommande fem åren?

■ Mycket negativ ■ Ganska negativ ■ Ganska positiv ■ Mycket positiv

I diagrammet blir det tydligt att graden av positiv och negativ inställning varierar beroende på vilken aktivitet det gäller. Majoriteten är ganska eller mycket positiva till: reparation, hyra något från ett företag, sälja second-hand/begagnat, köpa second-hand/begagnat, låna något av en privatperson och låna ut något till en privatperson. Personer med högre utbildning tenderar i högre utsträckning vara positiva än de med lägre grad av utbildning. Kvinnor är överlag också mer positiva till aktiviteterna.

Dessa sex aktiviteter som nämnts ovan skulle kunna anses som traditionella aktiviteter som är väl etablerade. Dock ska vi komma ihåg att en positiv inställning inte är detsamma som att praktisera aktiviteten. I den årliga konsumtionsrapporten med data för 2019, kan vi exempelvis se att det är väldigt få svenskar som uppger att de lämnar in produkter och prylar för reparation.

De två aktiviteter som majoriteten är ganska eller mycket negativa till är: att hyra något från en privatperson eller att hyra ut något till en privatperson.

Dessa aktiviteter kan anses vara relativt nya fenomen och flera av uthyrningstjänsterna på marknaden är nystartade och fortfarande ganska få i Sverige dock med en stark tillväxt. Fenomenet brukar kallas för P2P-tjänster där användarna, som är privatpersoner, hyr av en annan privatperson eller hyr ut något till en annan privatperson. Vanligtvis sker uthyrningen via en digital plattform exempelvis en app, där företaget blir en mellanhand mellan privatpersoner (Peers). Plattformarna blir en form av marknadsplats för uthyrning av privatägda saker ex. bilar, verktyg, kläder, barnsaker med mera. P2P-tjänster som främjar ”tillgång framför ägande” vanligtvis klassificeras som en del av delningsekonomi.

Introduktion till delningsekonomi i Göteborg

Undersökningens huvudfokus är den lokala delningsekonomin. Det finns idag inte en erkänd definition för delningsekonomi utan hundratals olika definitioner. I Sverige har delningsekonomi kommit att betyda ungefär ”tillgång framför ägande” och att aktivera outnyttjade resurser genom att hyra, dela, byta, låna, ge och få.

Att låna, byta och dela saker är i sig ingenting nytt utan kan snarare ses som en återkomst som i och med digitalisering, urbanisering och globalisering har tagit nya former och omfattning.

Göteborg är känt för att ha en utvecklad lokal delningsekonomi som främst består av medborgardrivna initiativ så som *gratisbutiker, *leksakerbibliotek, *cykelkök men även kommunala initiativ som *Fixotek. På *Smarta Kartan som startades i Göteborg av föreningen Kollaborativ Ekonomi Sverige (fd Kollaborativ Ekonomi Göteborg) i samarbete med Göteborgs Stad, kan du hitta den lokala delningsekonomin.

****Gratisbutik** är en form av second-hand butik där allt är gratis. De drivs vanligtvis av volontärer och idag finns det åtta gratisbutiker i Göteborg.*

****Leksaksbibliotek** en form av bibliotek där medlemmarna kan låna leksaker. I Sverige finns ett leksaksbibliotek och det finns i Majorna i Göteborg. I Europa finns det uppskattningsvis ca 5000 leksaksbibliotek.*

****Cykelkök** är en icke-kommersiell gör-det-själv-verkstad för alla som behöver laga eller serva sin cykel med fokus på återbruk, delaktighet och medskapande. I Göteborg finns det idag ett flertal cykelkök på olika platser som drivs främst av ideella krafter.*

****Fixotek** är kvartersnära mötesplatser för att förlänga livet på våra saker. På Fixoteket kan du laga, låna, byta och göra nytt av gammalt. De drivs av det kommunala Bostadsbolaget i samarbete med andra förvaltningar eller medborgare eller enbart av medborgare. Idag finns fyra Fixotek i Göteborg: Hammarkullen, Rannebergen, Biskopsgården och Majorna.*

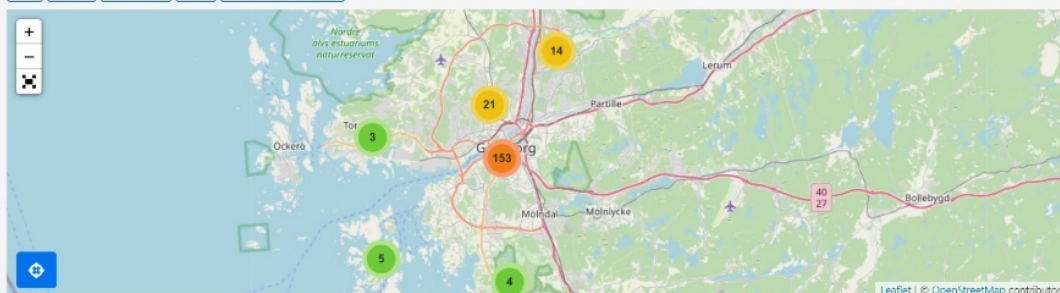
****Smarta Kartan** (smartakartan.se) en webbsida och digital karta där du kan hitta den lokala delningsekonomin. Idag finns Smarta Kartan för: Göteborg, Malmö, Karlstad, Umeå, Stockholm och Sjuhärad. Den startades av föreningen Kollaborativ Ekonomi Sverige i samverkan med Göteborgs Stad.*

Upptäck initiativ som gör det lätt att hyra, dela, byta, låna, ge och få!

Sök på något du vill hyra, byta, låna, dela, ge eller få...

Sök Filter ▾

Yta Saker Mobilitet Mat Kunskap & Möten

Visar 12 kort av 101

Senast tillagd ▾

Göteborg

Styr & Ställ

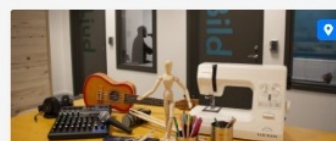
Lånecyklar i Göteborg och Mölndal!

Digital

Utlåningsmärken

Låna och låna ut prylar med dina grannar

Lorensberg, Göteborg

Götaverkstan

Makerspace på bibblan!

Göteborg på smartakartan.se

Vad tänker göteborgare på när de hör ordet "delningsekonomi"?

När göteborgarna fick svara på frågan "När du hör ordet "delningsekonomi" vad tänker du på då?" blev det tydligt att begreppet "delningsekonomi" kan betyda helt olika saker. En grupp tänker på privatekonomi och på att dela kostnader i hushållet medan andra associerar det till att låna och dela saker med andra privatpersoner. Andra gjorde ideologiska associationer till kommunism medan andra snarare tänkte på kommersiella bilpoolstjänster. Många svarade också att de aldrig hört talas om begreppet eller att de inte vet vad det betyder.

Vilken grad av mellanmänsklig tillit har respondenterna?

Inom delningsekonomi är det vanligt att tala om tillit som en valuta. Då delningsekonomi främst grundar sig i transaktioner mellan privatpersoner krävs det att det finns en viss mellanmänsklig tillit, alltså graden vi lita på andra okända människor. Flera av delningstjänsterna bygger på att låna, byta, ge och få saker av varandra och då används inte pengar, här bli tilliten mellan användarna och deltagarna extra viktig.

Respondenterna fick i undersökningen svara på i vilken grad de höll med om påståendet "det går inte att lita på människor i allmänhet" eller "det går att lita på människor i allmänhet". Av de 940 göteborgare som svarade på frågan är 5 av 10 "medellitare", nästan 3 av 10 är "höglitare" och drygt 2 av 10 är "låglitare".

Där de med lägre hushållsinkomst i högre grad kan klassas som ”låglitare” och de med högre hushållsinkomst som ”höglitare”.

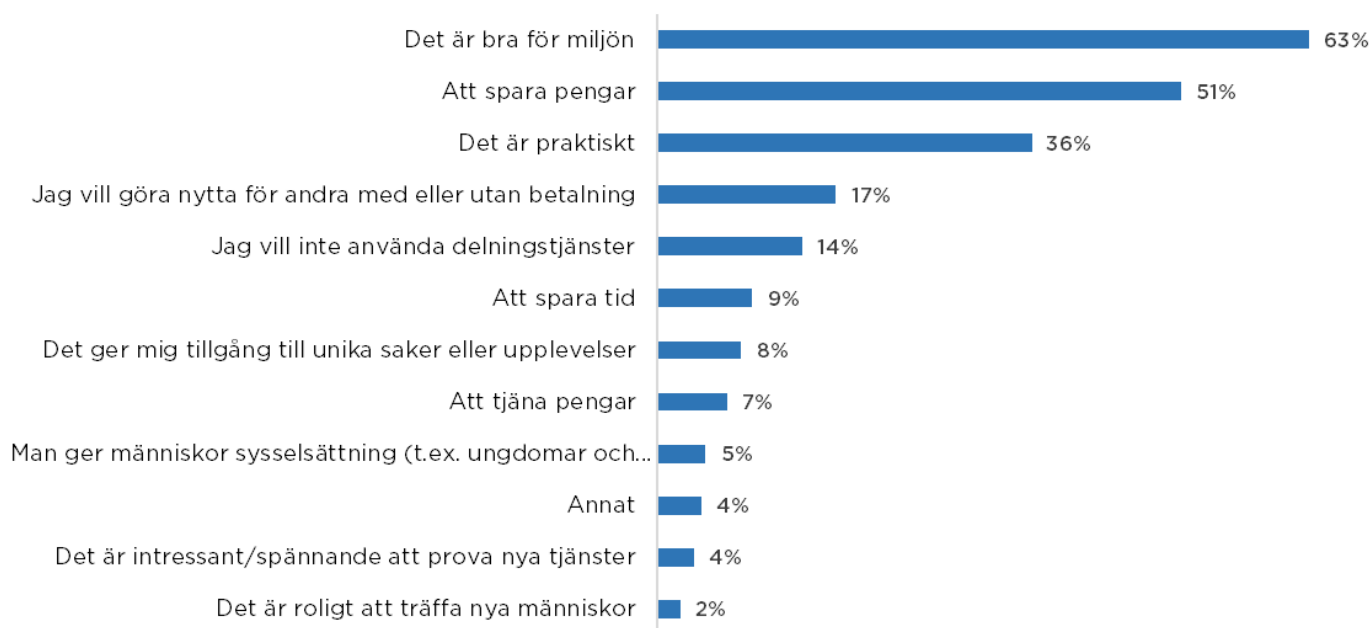
SOM-institutet gör årliga undersökningar över svenskarnas mellanmännsliga tillit och ställer i sin undersökning samma fråga. Data för 2019 visar att majoriteten (57%) kan klassas som ”höglitare” och 29 % som ”medellitare” och resterande 12% som ”låglitare” i Sverige. Att resultaten skiljer sig åt kan eventuellt bero på att frågan om mellanmännslig tillit ställdes i slutet av enkäten och då inte tolkades som i allmän mening utan i relation till delningsekonomi.

Vilka är de vanligaste skälen till att göteborgare använder delningstjänster?

Ett vanligt område att studera inom delningsekonomin är användarnas eller deltagarnas drivkrafter och motiv till att delta. I diagrammet nedan fick göteborgare ange de tre vanligaste skälen till att de deltar och de är i följande ordning: det är bra för miljön, att spara pengar och det är praktiskt. Göteborgarnas svar speglar andra undersökningar både i Sverige och internationellt dock är det ovanligt att ”*det är bra för miljön*” är det främsta motivet.

Något som kan ha påverkat resultatet är att den svenska befolkningens allmänna intresse för miljöfrågor har under 2020 ökat från att annars ha varit relativt stabilt under det senaste decenniet.

Vilka är de tre vanligaste skälen till att du vill använda delningstjänster?

Det främsta skälet som uppges är att delningstjänster är bra för miljön. Inom svarsgruppen finns det skillnader där kvinnor i större utsträckning (72%) har valt detta svarsalternativ än män (55%). När det gäller de andra två vanligaste skälen ”att spara pengar” och ”det är praktiskt” finns inga direkta skillnader mellan könen.

I relation till ålder så är det något flera av de yngre åldersgrupperna 18-29 år och 30-49 år som anger ”bra för miljön” och detsamma gäller för motivet ”att spara pengar”. Där är det en större skillnad mellan åldersgrupperna, där 63% av de som är 18-29 år uppger att spara pengar som svar medan endast 31% av de som är 65 år eller äldre svarar detsamma.

I relation till inkomst så är det 79% av de hushåll med 50 – 60 000 kr per månad efter skatt som svarar *bra för miljön* medan de med lägst hushållsinkomst (lägre än 10 000 kr per månad efter skatt) där svarar 45 % av miljöskäl och istället är deras främsta motiv ”att spara pengar”.

De som i lägre utsträckning svarade att deras motiv är att spara pengar är de som bor i ett hushåll där inkomsten är 20 – 30 000 kr eller mer än 60 000 kr per månad efter skatt.

För det tredje vanligaste skälet ”det är praktiskt” finns det få skillnader baserat på ålder, kön, hushållsinkomst eller var i Göteborg de bor.

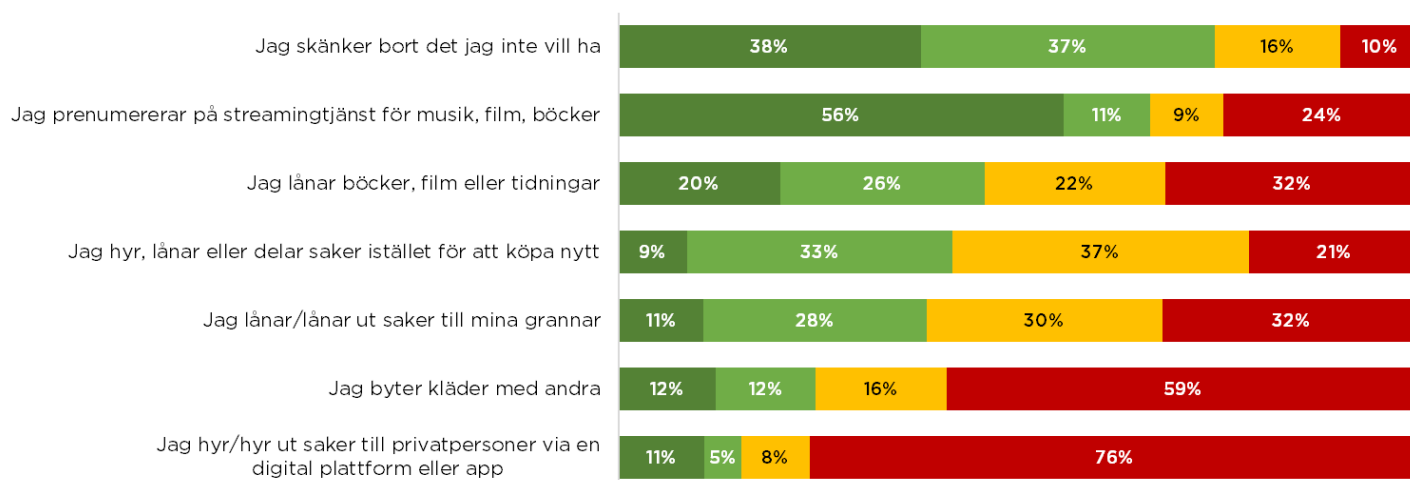
Vilka och hur deltar göteborgare i delningsekonomi?

I Sverige beräknas 13–17 % av befolkningen delta i delningsekonomi. Det finns idag få studier som studerat det faktiska deltagandet i den lokala delningsekonomi. Vanligt är att låta respondenter uppskatta själva hur ofta eller berätta vilka tjänster de använder. För att få mer kunskap om deras deltagande och olika delningsaktiviteter frågade vi hur ofta de gjorde sex olika aktiviteter och i vilken utsträckning de *”hyr, lånar eller delar saker istället för att köpa nytt”*.

Som diagrammet nedan visar varierar graden av deltagande beroende på vilken aktivitet det gäller.

Hur ofta gör du dessa saker:

■ Ofta ■ Ibland ■ Sällan ■ Aldrig

7 av 10 göteborgare uppger att de ofta eller ibland skänker bort det de inte vill ha och nästan lika många svarar att de prenumererar på streamingtjänst för musik, film och böcker.

När det gäller att skänka bort saker så finns det väldigt små skillnader när det gäller utbildningsnivå och ålder men däremot är det fler kvinnor som uppger att de gör det oftare än män samt att höglitare tenderar att göra det i något större utsträckning. Undersökningens resultat skulle kunna peka på att, att skänka bort saker kan anses vara ett normaliserat beteende hos göteborgarna.

Majoriteten uppger även att de ofta eller ibland prenumererar på streamingtjänst för musik, film och böcker. Dock ser vi för denna aktivitet skillnader mellan grupper där de med högre utbildningsgrad eller där de mellan 18–49 år i större utsträckning prenumererar på dessa tjänster.

När det gäller att låna böcker, film eller tidningar svarar något fler än hälften ofta eller ibland. I relation till utbildningsgrad finns det få signifikanta skillnader men det är fler män som uppger att de aldrig lånar böcker (38%). Att låna böcker, film eller tidningar tenderar att vara vanligast i åldersgrupperna 30–49 år och 65 år eller äldre. Höglitare tenderar att låna i större utsträckning än medel- och låglitare.

Majoriteten uppskattar att de sällan eller aldrig lånar/lånar ut saker till sina grannar, byter kläder med andra eller hyr/hyr ut saker till privatpersoner via en digital plattform eller app.

Över 6 av 10 göteborgarna svarar att de aldrig eller sällan lånar/lånar ut saker till sina grannar. I relation till utbildningsgrad är det väldigt små skillnader. Personer med enbart grundskoleutbildning uppger att de lånar/lånar ut saker i högre utsträckning än övriga grupper. De som uppger att de aldrig lånar/lånar ut är främst den yngsta åldersgruppen 18–29 år och är sannolikt låglitare. I relation till ålder så tenderar du att låna/låna ut saker till grannarna desto äldre du blir.

Att byta kläder med andra är också en aktivitet som de flesta (59%) svarar att de aldrig gör men nästan var fjärde göteborgare byter kläder med andra ibland eller ofta. De yngre åldersgrupperna tenderar att byta kläder med andra i högre utsträckning än de äldsta. Det är även fler med lägre grad av tillit som uppger att de ofta byter kläder med andra än de övriga grupperna.

De aktiviteter som flest uppger att de sällan eller aldrig gör är att hyra eller hyra ut saker via en digital plattform eller app. Återigen utmärker sig uthyrning mellan privatpersoner via en app eller plattform där 76% av respondenterna svarar att de aldrig använder sig av denna typ av tjänst. Tidigare i rapporten har denna aktivitet benämnts som P2P-tjänster och visat att det finns en mycket eller ganska negativ inställning till att hyra eller hyra ut något till en privatperson vilket också återspeglas i graden av hur ofta respondenterna nyttjar denna typ av tjänst. Dock uppger nästan 2 av 10 göteborgare att de använder dessa tjänster och en typperson är sannolikt en man med enbart en grundskoleutbildning och är mellan 18-49 år samt låglitare.

När det gäller påståendet ”*Jag hyr, lånar eller delar saker istället för att köpa nytt*” så uppger överlag 4 av 10 göteborgare att de gör detta ibland eller ofta. Något fler med eftergymnasial utbildning uppger att de gör det ibland eller ofta. I relation till ålder så tenderar yngre att göra detta oftare än de äldre åldersgrupperna med undantag för den yngsta åldersgruppen (18-29 år). De personerna med medel eller hög grad av mellanmännisklig tillit uppger i högre utsträckning ibland eller ofta.

Vilka faktorer skulle få göteborgare att använda (mer) delningstjänster?

För att få veta mer kring vad som skulle kunna öka deltagandet i den lokala delningsekonomi och användandet av delningstjänster så lät vi respondenterna välja flera faktorer som skulle kunna öka deras deltagande och svara på frågan ”Vad skulle få dig att använda (mer) delningstjänster?”.

Vad skulle få dig att använda (mer) delningstjänster?

I diagrammet ovan svarar majoriteten främst: ”Att det finns tjänster nära där jag bor och handlar” och ”att jag har mer kunskap om det”. Andra utmärkande faktorer är: att det är tydligt vad och när saker finns tillgängligt, att det är tydligt vad som händer om något går sönder osv. och att det finns en tydlig miljönytta.

En av de två främsta faktorerna gäller det lokala utbudet och dess tillgänglighet och kan ses som en del av de fysiska förutsättningarna för göteborgare att kunna delta i den lokala delningsekonomi. Detta stämmer väl överens med annan konsumtionsforskning där utbudet ses som en av de främsta faktorerna som antingen kan främja eller förhindra hållbar konsumtion. Det finns några grupper som skiljer sig och uttrycker denna faktor i större grad och det är de som bor i stadsområdet centrum och tillhör de yngre åldersgrupperna 18–29 år och 30–49 år. I relation till kön finns inga direkta skillnader men däremot när det gäller inkomst är det fler av de som har en högre hushållsinkomst som väljer denna faktor.

Förutom att utbudet av delningstjänster bör finnas nära där de flesta bor och handlar uttrycker göteborgarna även en önskan om mer kunskap om delningstjänster. Detta kan ses som en del av de psykologiska faktorer som påverkar människors förutsättningar att praktisera hållbar konsumtion. Längre fram i rapporten (se sidan 20) redogör vi hur göteborgarna skulle vilja ha mer information om det lokala utbudet och vilka delningstjänster som finns.

För de med lägst inkomst per hushåll (mindre än 10 000 kr efter skatt per månad) är kunskap den främsta faktorn för att de ska använda (mer) delningstjänster. Detsamma gäller för hushållsinkomstgruppen med 50–60 000 kr efter skatt per månad. Annars är det relativt jämnt fördelat mellan inkomstgrupperna. Jämnt fördelat är det även mellan stadsområdena men däremot finns en skillnad mellan kön där kvinnor i större utsträckning efterfrågar mer kunskap.

Den tredje mest förekommande faktorn kan ses handla om bekvämlighet och det praktiska. Drygt 4 av 10 göteborgare skulle vilja se *”att det är tydligt vad och när saker finns tillgängligt”*. En typperson som valt denna faktor tillhör sannolikt de yngre åldersgrupperna och de hushållen med högre inkomst.

I tidigare undersökningar har det konstaterats att faktorer som berör användarnas rättigheter och skyldigheter är faktorer som kan hämma nyttjandet av delningstjänster. I den statliga utredningen *Delningsekonomi - på användarnas villkor* konstaterades det att:

Utredningen har, i användarledet, trots allt identifierat hinder mot en tillväxt av delningsekonomi i Sverige, som i första hand kan relateras till osäkerheter i stora delar av befolkningen om gällande rättsregler, partsförhållanden, tillgång till tvistlösning och plattformarnas ställning.

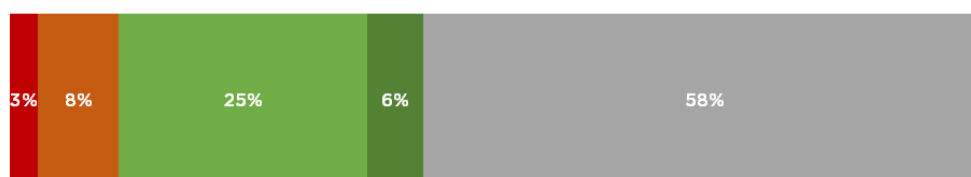
Vilket också visas i göteborgarnas svar där nästan 3 av 10 göteborgare svarar *”att det är tydligt vad som händer om något går sönder osv.”*

I undersökningen ville vi också undersöka vad göteborgarna tycker om det lokala utbudet och ställde frågan *”Vad tycker du om utbudet av delningstjänster i Göteborg?”*. Nästan 6 av 10 göteborgare svarade *”vet ej”* och har ingen åsikt om utbudet. Detta kan tolkas som att majoriteten anser att de inte har tillräckligt med kunskap om det lokala utbudet för att kunna avgöra vad de tycker i frågan.

Av de som har en åsikt om utbudet svarar 3 av 10 göteborgare att de anser att utbudet är ganska eller mycket bra. Ungefär 1 av 10 göteborgare anser att utbudet är ganska eller mycket dåligt.

Vad tycker du om utbudet av delningstjänster i Göteborg (att hyra, dela, byta, låna, ge eller få)?

■ Mycket dåligt ■ Ganska dåligt ■ Ganska bra ■ Mycket bra ■ Vet ej

Vilken kännedom har göteborgare om lokala delningstjänster?

Trots att Göteborg har ett av Sveriges bästa utbud vad gäller delningsverksamheter så har tidigare studier visat att kännedomen om de olika delningstjänsterna är låg. För att få kunskap om göteborgarnas kännedom om specifika delningstjänster fick de svara på vilka delningstjänster de har hört talas om.

Den delningstjänst som absolut flest känner till är Styr & Ställ, som är en kommunalservice i form av hyrcyklar. Några spekulationer kring varför flest hört talas om Styr & Ställ är att tjänsten har funnits länge i Göteborg och har marknadsförts av kommunen samt är tillgänglig och synlig i det offentliga rummet på många platser, till skillnad från de andra tjänsterna som är platsspecifika eller digitala.

Ett fåtal av tjänsterna kan ses vara nationella koncept och som finns på flera platser i Sverige ex. Fritidsbanken och Clas Ohlsons verktygsuthyrning.

Runt en femtedel av respondenterna har hört talas om: Fritidsbanken, Fixotek, Leksaksbiblioteket och Cykelkök. Flertalet av tjänsterna som endast ett fåtal har hört talas om är: Solidariskt kylskåp (Solikyl), Naturkompaniets uthyrning av tält, Gratisbutik, Smarta Kartan, Meet the Locals, Grow Here och andra. Några anledningar till detta kan vara att de antingen är digitala tjänster eller inte har en synlig plats i stadsrummet utan är en del av andra verksamheter eller håller till i källarlokalerna till skillnad från exempelvis Fritidsbanken, Fixotek, Leksaksbiblioteket och Cykelkök, där verksamheten ofta har skyltfönster och i perioder flyttar ut en del av verksamheten utomhus.

15 % av respondenterna uppger att de inte har hört talats om några delningstjänster. Sannolikt är det personer med lägre utbildning, lägst hushållsinkomst och som är 65 år eller mer.

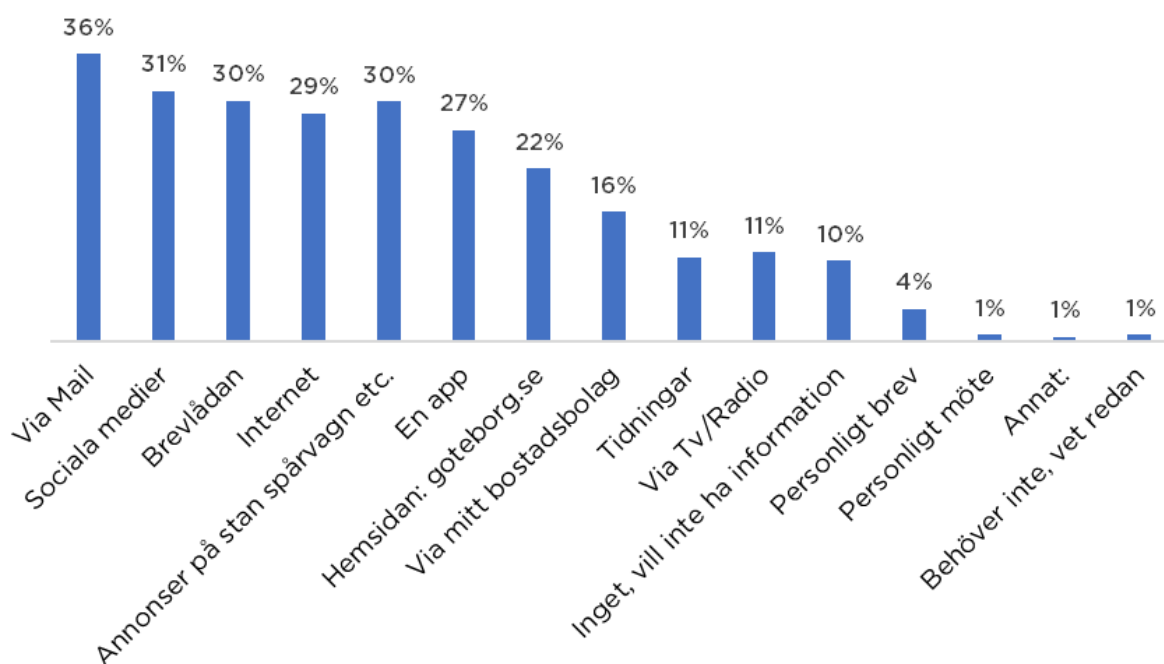
Hur skulle göteborgare vilja få information om delningstjänster?

För att få kunskap och förståelse om hur göteborgare vill få information om vilka delningstjänster som finns i Göteborg fick respondenterna välja på en rad olika informationskanaler. De flesta nästan 4 av 10 göteborgare svarar via mail och runt 3 av 10 göteborgare svarar även: sociala medier, brevlådan, annonser på stan spårvagn etc., internet och en app. 2 av 10 göteborgare skulle vilja få information på goteborg.se. Mindre populära informationskanaler är: via mitt bostadsbolag, via TV/radio, tidningar, personligt brev, personligt möte och annat. 1 av 10 göteborgare vill inte ha någon information alls.

Tittar vi på åldersgrupperna ser vi att svaren varierar markant när det gäller vissa informationskanaler. Den yngsta åldersgruppen (18 – 29år) föredrar främst fem kanaler i följande ordning: annonser på stan spårvagn etc., sociala medier, internet, via mail och brevlådan. Den näst yngsta åldersgruppen (30-49 år) fördrar följande: via mail, sociala medier, en app, och internet. Den näst äldsta åldersgruppen (50-64 år) svarar följande: via mail, brevlådan, en app, hemsidan: goteborg.se och internet. Medan den äldsta åldersgruppen svarar följande: via mail, brevlådan, tidningar, internet och att de inte vill ha information samt hemsidan: goteborg.se.

När det gäller den yngsta och den äldsta åldersgruppen så sticker de ut genom att majoriteten av de yngsta önskar information via annonser på stan och sociala medier medan endast 6% av den äldsta åldersgruppen föredrar dessa två informationskanaler. Däremot är det relativt jämt oavsett åldersgrupp när det gäller via mail och brevlådan.

Hur skulle du vilja få information om vilka delningstjänster som finns i Göteborg?

Vilka göteborgare är mest positiva och aktiva i delningsekonomi?

De göteborgare som är mest positiva till delningsekonomi är sannolikt kvinnor och tillhör åldersgruppen 30–49 år. Personer med högre utbildning tenderar att vara både mer positiva och aktiva generellt. När det kommer till mellanmänsklig tillit, alltså i vilken grad en känner tillit till andra okända människor, så ser vi att detta kan påverka huruvida en deltar och där de med högre grad av mellanmänsklig tillit generellt deltar mer med undantag för vissa aktiviteter.

Vilka göteborgare är mest negativa och vill inte delta i delningsekonomi?

I flertalet av enkätens frågor har det funnits ett alternativ för de som inte vill delta. I detta stycke tittar vi mer på dem som i större utsträckning inte vill delta eller ha information om delningsekonomi. På frågan *”Vilka är de tre vanligaste skälen till att du vill använda delningstjänster?”* svarar 14% att de inte vill använda denna typ av tjänster. Ungefär lika många (10%) svarar även att de inte vill ha information om delningstjänster i Göteborg och detsamma gäller på frågan *”Vad skulle få dig att använda (mer) delningstjänster?”* där 11% svarar *”Ingenting, vill inte använda delningstjänster”*. Vi kan därför genomgående se att runt 1 av 10 göteborgare inte vill nyttja delningstjänster idag.

Gemensamt för denna grupp är att de sannolikt tillhör de äldsta åldersgrupperna, har en lägre grad av utbildning, är så kallade låglitäre, tillhör antingen den lägsta eller högsta hushållsinkomstgruppen och är i något större grad män samt något oftare bor i stadsområdena Hisingen och Nordost.

3 Referenser

Delningsekonomi - på användarnas villkor, SOU 2017:26, 2017

Hållbara konsumtionsmönster, Rapport 6653, Jörgen Larsson, Naturvårdsverket, 2015

Konsumenterna och miljön 2020, Rapport 2020:2, Konsumentverket

Konsumtionsrapporten 2019, Red. John Magnus Roos, Centrum för konsumtionsvetenskap, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Konsumtionsrapporten 2020, Red. John Magnus Roos, Centrum för konsumtionsvetenskap, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Regntunga skyar, SOM-undersökningen 2019, rapport nr 76, Ulrika Andersson, Anders Carlander och Patrik Öhberg (red), SOM-institutet, 2020

Svenskar och hållbarhet – svenska folkets attityder till hållbarhet 2019, Insight Intelligence

Konsument- och medborgarservice

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: hallbarkonsumtion@kom.goteborg.se

